

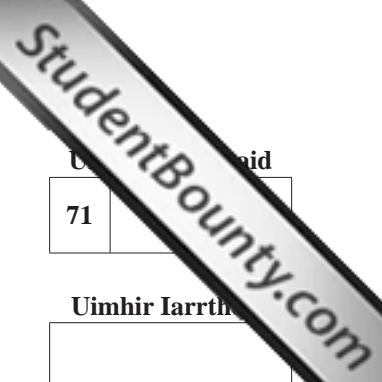
General Certificate of Secondary Education
2010

Tíreolaíocht

Páipéar 2
Bonnsraith

[G3602]

DÉARDAOIN 17 MEITHEAMH, IARNÓIN

AM

1 uair 30 nóiméad.

TREOIR D'IARRTHÓIRÍ

Scríobh d'Uimhir Lárionaid agus d'Uimhir Iarrthóra sna spásanna chuige sin ag barr an leathanaigh seo.
Scríobh do fhreagraí sna spásanna chuige sin sa scrúdpháipéar seo.
Freagair **gach ceann** de na **3** cheist.
Tá léarscáil S.O. ar fáil duit le húsáid le **Ceist 3**.
Ná scríobh do fhreagraí ar an léarscáil seo.

EOLAS D'IARRTHÓIRÍ

Is é 126 an marc iomlán don pháipéar seo, le 6 mharc ar a mhéad ag dul do chaighdeán na cumarsáide scríofa.
Léiríonn figiúirí idir lúibíní ar thaobh na lámhe deise de leathanaigh na marcanna atá ag dul do gach ceist nó do gach cuid de cheist.
Tá rialóir de dhíth le **Ceist 3**.

Don Scrúdaitheoir amháin	
Uimhir Ceiste	Marcanna
1	
2	
3	
CCS	

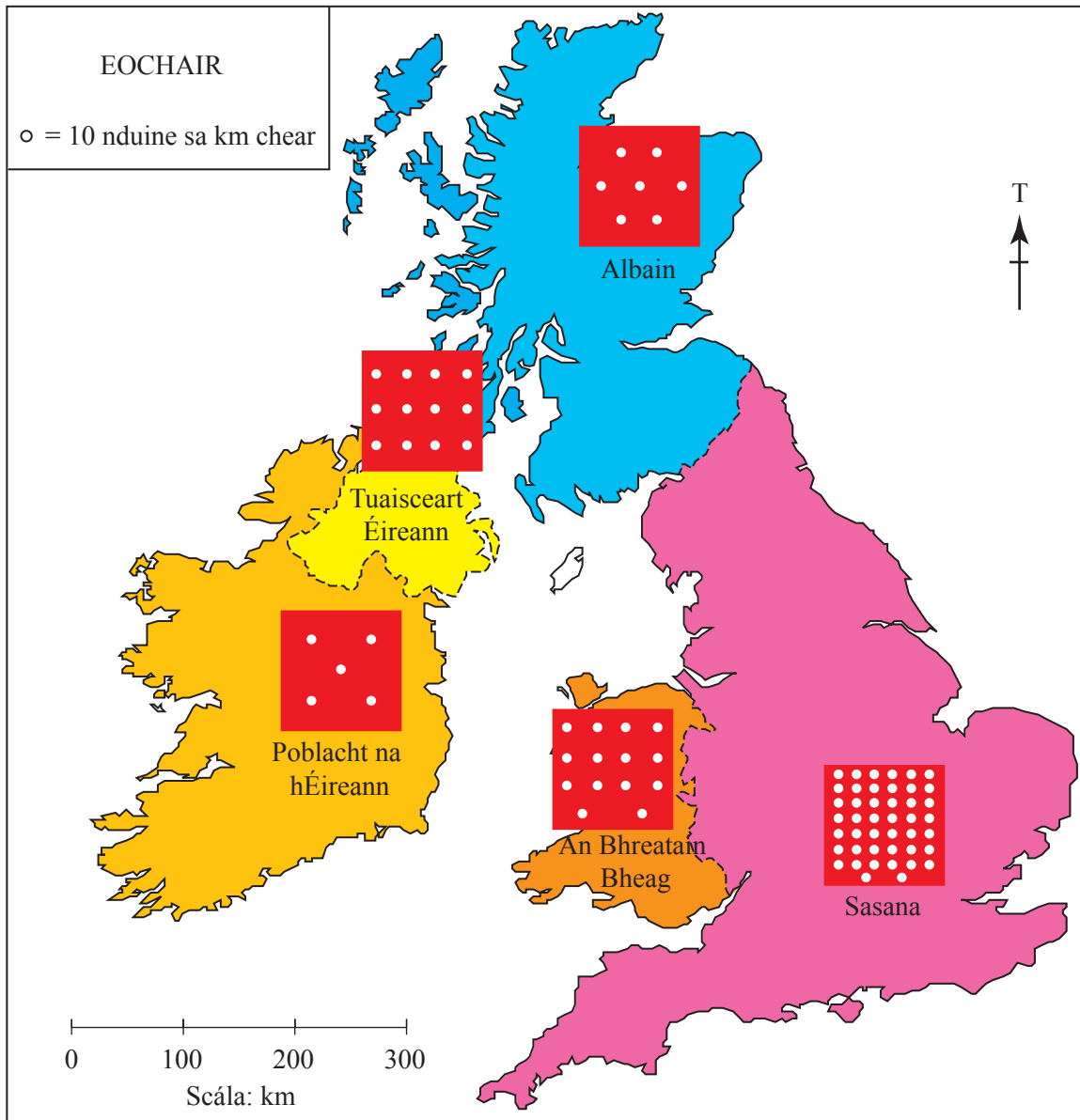
Marc Iomlán	
-------------	--

6276.09

Téama D: Daonra agus Acmhainní

Scrúdaítheoir Amháin
Marcanna Athmharc

- 1 (a) Déan staidéar ar **Fíor 1** a thaispeánann an dlús daonra d'Éirinn agus do gach tír sa Bhreatain Mhór. Freagair na ceisteanna a leanann.

© Home Ground: a geography of Northern Ireland by Derek Polly, page 56, published by Colourpoint Books, 2006, ISBN 1904242723

Fíor 1

- (iii) Tarraing saigheada ar **Tábla 3** leis na háiteanna atá liostaithe a shórtáil de réir dlús ard nó dlús íseal. Tá ceann amháin déanta duit.

Tábla 3

DLÚS ARD	ÁIT	DLÚS ÍSEAL
	Foraois bháistí na hAmasóine	→
	Fásach an tSáhara	
	Nua Eabhrac	
	Na Beanna Boirche	

[3]

- (iv) Cad é a chiallaíonn an téarma **tearcdhaonra**?

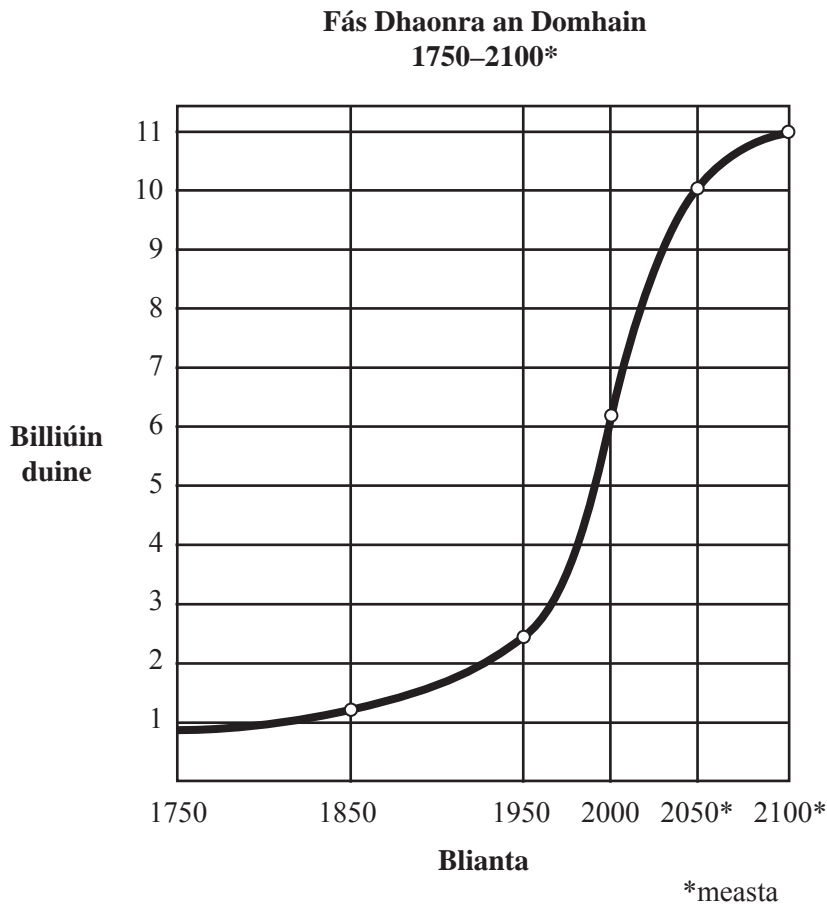
[2]

Scrúdaítheoir Amháin

Marcanna Athmharc

(b) Déan staidéar ar **Fíor 2** a thaispeánann fás dhaonra an domhain thar am. Freagair na ceistanna a leanann.

Scrúdaitheoir Amháin	
Marcanna	Athmharc

© United Nations – Adapted diagram found at: <http://www.un.org/esa/population/publications/sixbillion/sixbilpart1.pdf>

Fíor 2

(i) Luaigh daonra measta an domhain don Bhliain 2100.

_____ [1]

(ii) Comhlánaigh na ráitis seo a leanas faoi **Fíor 2** tríd an fhocal cheart a fholíniú.

- Idir 1950 agus 2000 bhí ráta fáis **measartha/gasta** faoi dhaonra an domhain.
- In 1750 bhí ráta **ard/íseal** de mhéadú nádúrtha.
- Is dócha go mbeidh daonra an domhain **ceithre/sé** huaire chomh mór in 2050 is a bhí sé in 1950.

[3]

- (v) Ag baint úsáid as cás-staidéar ar athrú daonra i dTír Fhorbartha (MEDC) a ndearna tú staidéar uirthi, cuir síos ar cad é mar a d'athraigh **rátaí breithe** thar am agus luaigh ina iomláine fáth **amháin** ar athraigh siad.

MEDC _____ [1]

Athrú ar ráta breithe _____

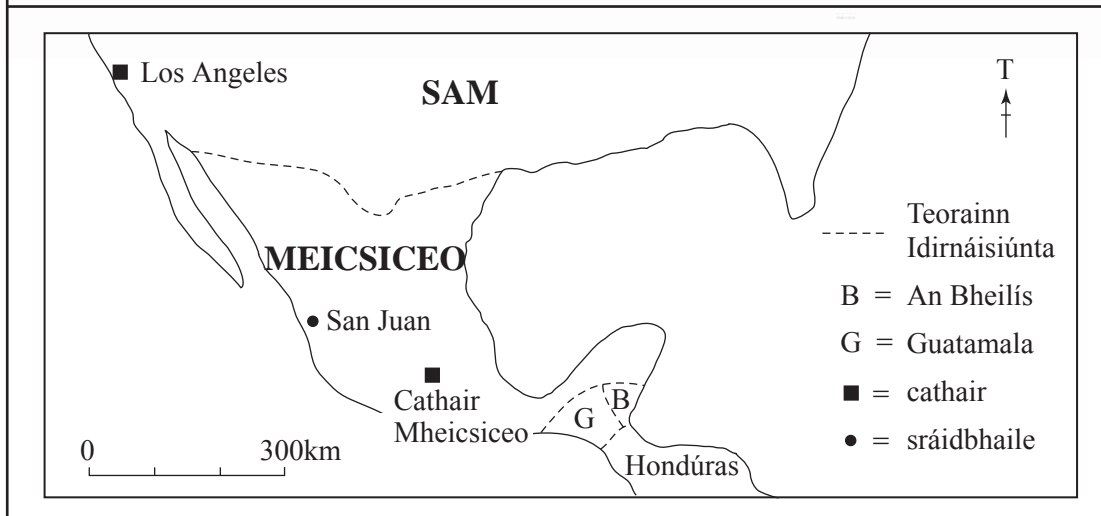
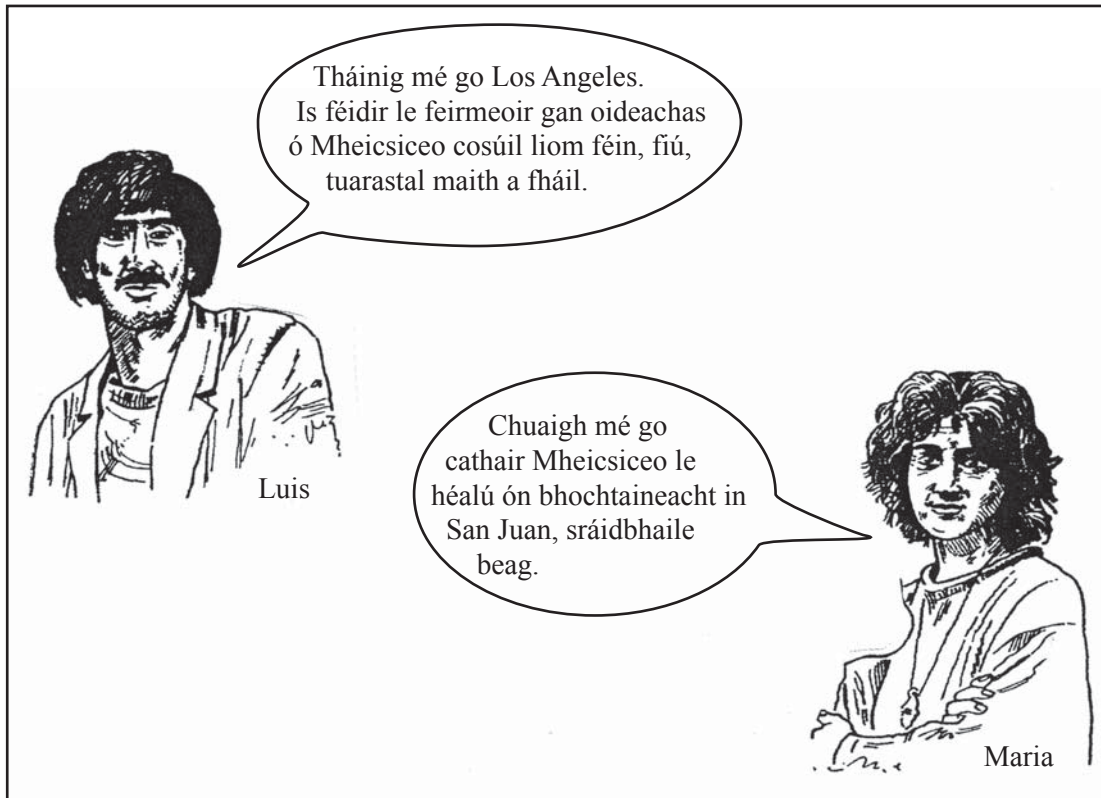
_____ [3]

Fáth leis an athrú _____

_____ [3]

Scrúdaitheoir Amháin	
Marcanna	Athmharc

(c) Déan staidéar ar **Fíor 4** a thaispeánann dearcadh daoine a chuaigh ar imirce. Freagair na ceistanna a leanann.

Foinse: An Príomhscrúdaitheoir

Fíor 4

(i) Cén treo a bhfuil Los Angeles ó Chathair Mheicsiceo?

_____ [1]

(ii) Ainmnigh an duine NACH imirceach idirnáisiúnta é/í.

_____ [1]

(iii) **Folínigh** an tír atá ar theorainn thuaidh Mheicsiceo.

Hondúras

SAM

An Bheilís [1]

(iv) **Folínigh** an focal ceart a chuireann síos ar dhaoine de chine difriúil, dar dath difriúil agus de chreideamh difriúil agus a chónaíonn sa cheantar chéanna.

Ilnáisiúnta

Istórach

Ilchultúrtha [1]

(v) Cad é a chaillaíonn an téarma **imirce**?

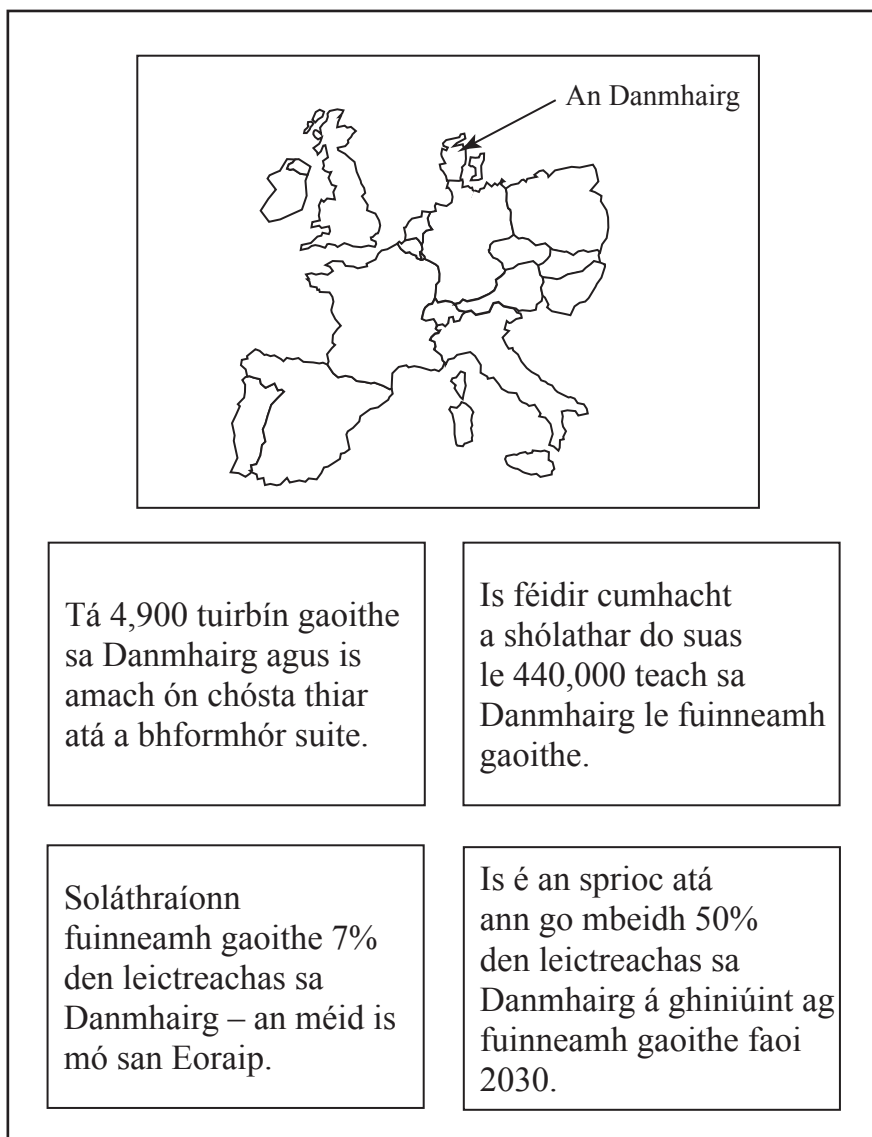
[2]

(vi) Is iomaí tionchar a bhíonn ag imirce ar cheantar. Luaigh ina iomláine tionchar **diúltach amháin** a bheadh ag imirce ar cheantar.

[3]

Scrúdaitheoir Amháin	
Marcanna	Athmharc

- (d) Déan staidéar ar **Fíor 5** a thaispeánann ráitis ar cad é mar atá fuinneamh in-athnuaite á úsáid sa Danmhairg. Freagair na ceistanna a leanann.

Foinse: An Príomhscrúdaitheoir

Fíor 5

- (i) Ainmnigh acmhainn in-athnuaite **amháin**, seachas cumhacht ghaoithe, agus acmhainn neamh-in-athnuaite **amháin**.

In-athnuaite _____ [1]

Neamh-in-athnuaite _____ [1]

- (ii) Agus **Fíor 5** ina cuidiú agat, luaigh sprioc 2030 maidir leis an leictreachas a ghinfear leis an ghaoth sa Danmhairg.

_____ [1]

(iii) I gcás scéim fuinnimh in-athnuaite ag scála réigiúnach/náisiúnta a ndearna tú staidéar uirthi, luaigh ina iomláine buntáiste **amháin** don timpeallacht dá barr.

Ainm na scéime _____ [1]

Buntáiste _____

_____ [3]

Scrúdaitheoir Amháin	
Marcanna	Athmharc

Téama E: Athrú Eacnamaíoch agus Forbairt Eacnamaíoch

Scrúdaítheoir Amháin	
Marcanna	Athmharc

- 2 (a) Déan staidéar ar **Fíor 6** a thaispeánann fógra do Choicís Chóirthrádála in 2010. Freagair na ceisteanna a leanann.

Táimid ag iarraidh ar bhreis agus milliún duine a bheith páirteach linn sa bhabhtáil mhór. Le linn choicís na Cóirthrádála, babhtáil na hearraí a cheannaíonn tú de ghnáth agus ceannaigh earraí Cóirthrádála amhail siúcra, éadaí, bananaí agus liathróidí peile, fiú!

© Fairtrade Foundation <http://www.fairtrade.org.uk/thebigswap>

Fíor 6

- (i) Cad é a chiallaíonn an téarma **Cóirthrádáil**?

[2]

- (ii) Sainaithin bia Cóirthrádála **amháin** ó **Fíor 6**.

[1]

- (iii) Luaigh ina iomláine buntáiste **amháin** do Thíortha i mBéal Forbartha (LEDCs) mar gheall ar Chóirthrádáil.

[3]

(b) Déan staidéar ar **Fíor 7** a ainmníonn agus a chuireann síos ar chineálacha cúnamh atá ar fáil do Thíortha i mBéal Forbartha. Freagair na ceistanna a leanann.

Cúnamh Déthaobhach	•	• Cúnamh a thugtar do thír agus a chaithfear a úsáid do thionscnamh ar leith.
Cúnamh Deonach	•	• Cúnamh a thugann rialtais d'eagraíochtaí amhail an Banc Domhanda a thugann do thíortha is boichte ansin é.
Cúnamh Iltaobhach	•	• Cúnamh a thugtar i ndiaidh tubaiste nádúrtha nó cogaidh le daoine a choinneáil beo.
Cúnamh Éigeandála	•	• Cúnamh a thagann ón phobal i gcoitinne agus a dtugann eagraíochtaí amhail Oxfam amach é.
Cúnamh Sonraithe	•	• Cúnamh a thugann tír amháin díreach do thír eile.

Fíor 7

(i) Tarraing línte leis an chineál cúnamh a mheaitseáil lena chur síos ceart. Tá ceann amháin acu déanta. [4]

(ii) Luaigh ina iomláine fáth **amháin** a dtugann Tíortha Forbartha (MEDCs) cúnamh do Thíortha i mBéal Forbartha (LEDCs).

[3]

(iii) Sa liosta thíos, ciorclaigh **dhá** mhíbhuntáiste a bheadh ag Tíortha i mBéal Forbartha mar gheall ar chúnamh.

**ina cúis le
fiacha is mó**

**uisce glan a
sholáthar**

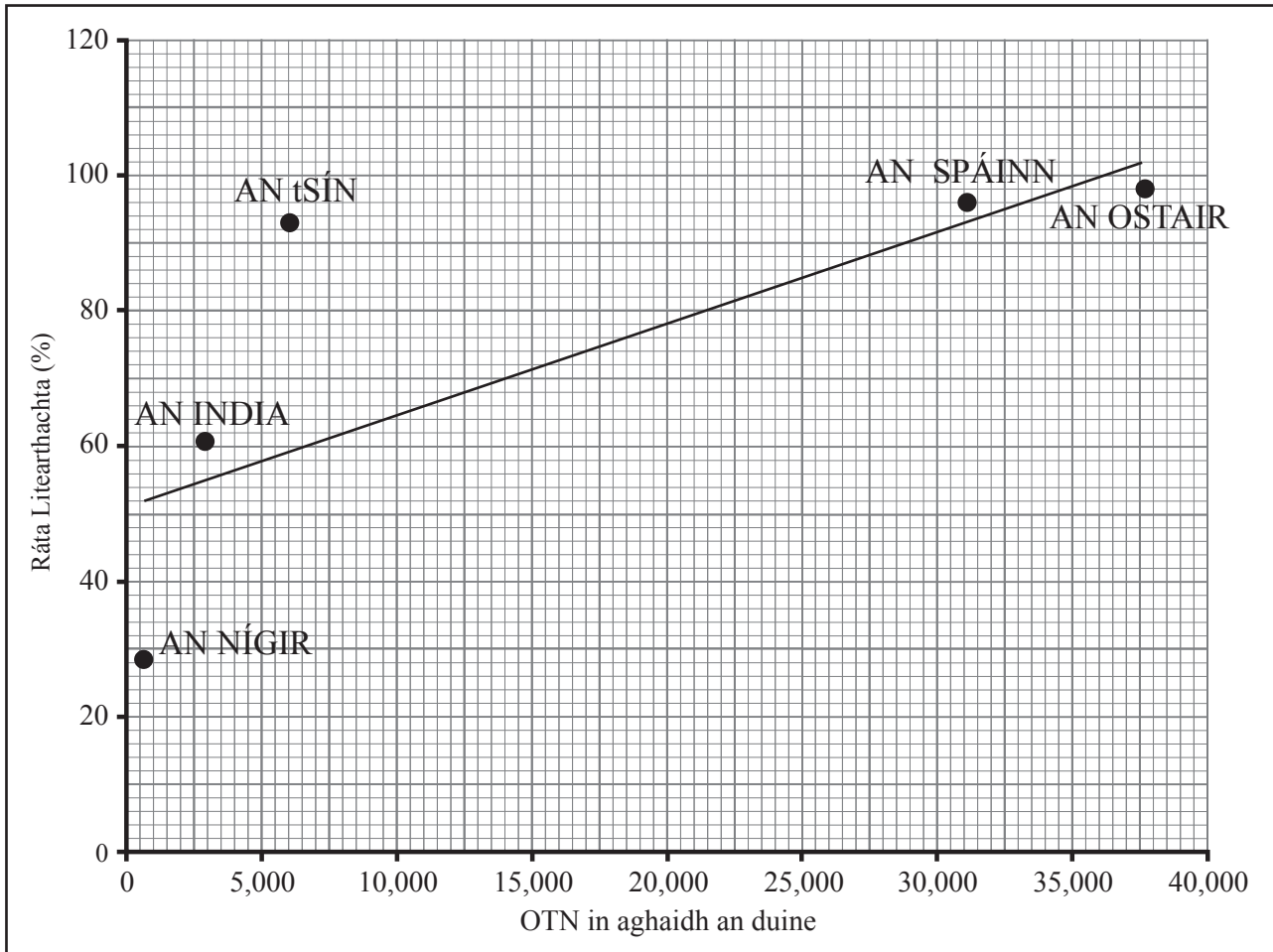
**cúram
míochaine is
fearr**

**margaí
áitiúla is lú**

[2]

Scrúdaitheoir Amháin	
Marcanna	Athmharc

(c) Déan staidéar ar **Fíor 8** a thaispeánann scaipghraf a dhéanann comparáid idir OTN (GNP) agus an ráta Litearthachta do chúig thír. Freagair na ceistanna a leanann.

Foinse: An Príomhscrúdaitheoir

- Is é is ráta litearthachta ann ná céatadán na ndaoine i dtír a bhfuil léamh agus scríobh acu.
- Cuireann OTN in aghaidh an duine in iúl cad é meántuilleamh bliantúil na ndaoine i dtír.

Fíor 8

(i) Comhlánaigh na ráitis seo a leanas faoi **Fíor 8** tríd an fhreagra cheart a fholíniú.

Is í **an Ostair/an India** an tír ina bhfuil an ráta litearthachta is airde.

Taispeánann an graf seo gaol **dearfach/diúltach** idir OTN agus rátaí litearthachta.

Is cosúil go mbíonn ráta litearthachta **íseal/ard** i dtíortha a bhfuil OTN ard acu.

Níl ráta litearthachta is ísle ná **35%/25%** i gceann ar bith de na tíortha.

Scrúdaitheoir Amháin	
Marcanna	Athmharc

[4]

- (ii) Sórtáil na ráitis in **Tábla 4** mar bhuntáiste nó mar mhíbhuntáiste maidir le suíomh Silicon Glen le haghaidh tionscail ardteicneolaíochta. Tá ceann amháin acu déanta.

Tábla 4

Toisc	Buntáiste	Míbhuntáiste
Tá sé scoite ó na hionaid tionscail ardteicneolaíochta eile.		✓
Cuid mhór príomhbhóithre agus mótarbhealaí.		
Ardleibhéal truailithe i gcathair Glaschú.		
Cóngarach do dhá aerfort.		

[3]

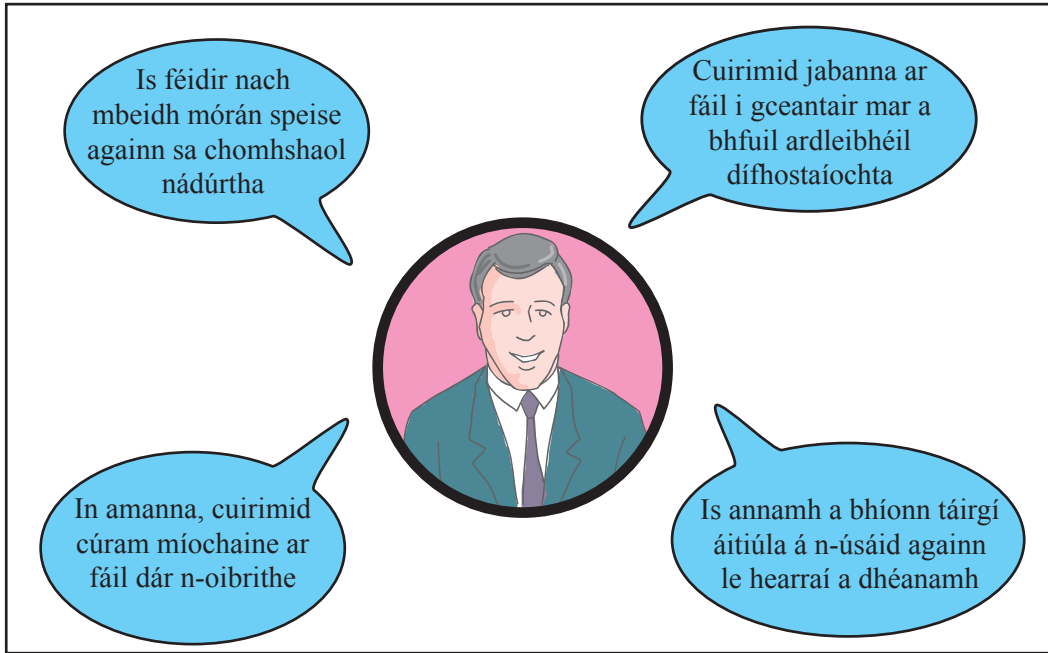
- (iii) Cad é a chiallaíonn an téarma **tionscal ardteicneolaíochta**?

[2]

Scrúdaítheoir Amháin	
Marcanna	Athmharc

(e) Déan staidéar ar **Fíor 10** a luann ceithre fhíric faoi CTN (TNCs). Freagair na ceistanna a leanann.

Scrúdaitheoir Amháin	
Marcanna	Athmharc

Fíor 10

(i) Scríobh ina iomláine cad é dó a seasann na litreacha **CTN (TNC)**.

_____ [2]

(ii) Agus **Fíor 10** ina cuidiú agat, luaigh ina hiomláine dóigh **amháin** a rachadh CTNanna chun tairbhe do Thír i mBéal Forbartha.

 _____ [3]

(iii) Ainmnigh CTN amháin a ndearna tú staidéar uirthi agus luaigh ina iomláine fáth **amháin** ar aistrigh sí a cuid monarchana ó Thír Fhorbartha go Tír i mBéal Forbartha.

Ainm na CTN _____ [1]

Fáth _____

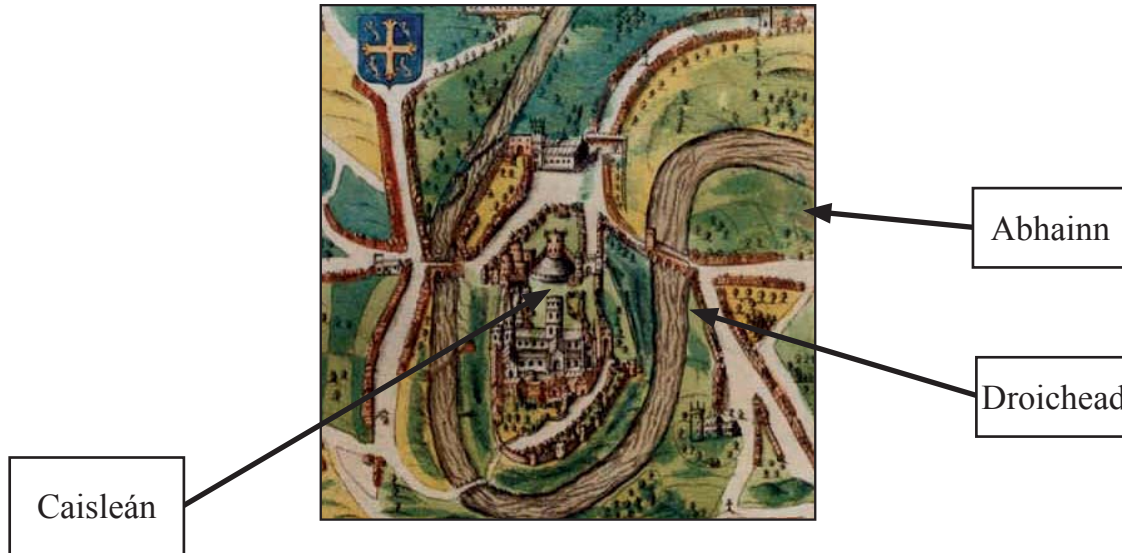
 _____ [3]

Téama F: Lonnaíochtaí agus Athrú

Scrúdaitheoir Amháin
Marcanna Athmharc

- 3 (a) Déan staidéar ar shliocht na Suirbhéireachta Ordanáis de Durham i Sasana agus freagair na ceisteanna a leanann.

Is é atá in **Fíor 11** anseo thíos ná léarscáil de Durham (GR 2742). Taispeánann sí an chathair sa bhliain 1610.

Fíor 11

- (i) Luaigh agus mínigh toisc **amháin** a mbeadh tionchar aici ar an chúis ar roghnaíodh an suíomh seo do Durham an chéad uair.

Toisc _____ [1]

_____ [3]

- (ii) Agus léarscáil na Suirbhéireachta Ordanáis in úsáid agat, luaigh an fad dronlíne ón áit páirceála agus taistil ag 307446 go dtí stáisiún na mbusanna agus na gcóistí i lár Durham ag 269426.

km _____ [2]

- (iii) Luaigh fáth **amháin** ar suíomh maith é seo d'áit páirceála agus taistil. (GR 3044).

_____ [2]

(c) Déan staidéar ar shliocht na Suirbhéireachta Ordanáis agus freagair na ceisteanna a leanann.

(i) Cuir na lonnaíochtaí seo a leanas in ord a méide in **Tábla 5** ag tosú leis an cheann is mó.

Durham (GR 2742)

Sherburn (GR 3142)

Edmondsley (GR 2349)

Sacriston (GR 2447)

Tábla 5

Rang-ord	Lonnaíocht
1	
2	
3	
4	

[4]

(ii) Folínigh an téarma thíos a chiallaíonn lonnaíochtaí á gcur in ord de réir méide agus tábhachta.

criosanna feidhme

ordlathas lonnaíochta

dáileadh

[1]

Scrúdaltheoir Amháin	
Marcanna	Athmharc

- (iii) Comhlánaigh **Tábla 6** lena thaispeáint cad iad na seirbhísí atá ar fáil in Sacriston (GR 2447) agus in Edmondsley (GR 2349). Tá na seirbhísí in Durham (GR2742) comhlánaithe cheana féin.

Tábla 6

Lonnaíocht	Oifig Phoist	Eaglais	Teach tábhairne	2 bhóthar nó níos mó	Busáras	Scoil	Ospidéal
Durham	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
Sacriston	✓			✓			
Edmondsley			✓	✓			

[4]

- (iv) Comhlánaigh na habairtí seo thíos faoi **Tábla 6** tríd an fhocal cheart a fholíniú.

Dá mhéad an lonnaíocht is amhlaidh is (**lú/mó**) seirbhísí a bheidh inti.

Is í (**Durham/Edmondsley**) an lonnaíocht a bhfuil an réimse tionchair is mó aici.

Is ag (**Sacriston/ Edmondsley**) atá an daonra tairsí atá riachtanach le haghaidh scoile.

Is **cathair/baile mór/sráidbhaile** í Edmondsley a bhfuil ord (**ard/íseal**) seirbhísí ar fáil inti.

[5]

- (v) Is dhá lonnaíocht is lú iad Sherburn (GR 3142) agus Sacriston (GR2447) atá cóngarach do Durham. Ar an liosta thíos, folíniú an treo a bhfuil Sherburn ó Sacriston.

Siar

Soir ó Dheas

Siar ó Thuaidh

[1]

- (vi) Folíniú neas-achar Sherburn (GR 3142) ón liosta seo thíos.

0.75 km²

2 km²

5 km²

[1]

- (d) Déan staidéar ar **Tábla 7** a thaispeánann an chuid de dhaonra an domhain i gceantair uirbeacha ag amanna difriúla. Freagair na ceistanna a leanann.

Tábla 7

An céatadán den Daonra a chónaíonn i gCeantair Uirbeacha		
	2000	2030 measta
Tíortha Forbartha	76	84
Tíortha i mBéal Forbartha	40	56

© Tables from Geog GCSE by Anna King et al (OUP, 2006), copyright © Oxford University Press 2006, reprinted by permission of Oxford University Press.

- (i) Cuir síos ar na hathruithe ar an chéatadán den daonra a chónaíonn i gceantair uirbeacha mar a léirítear in **Tábla 7** iad.

[3]

- (ii) Aistríonn cuid mhór daoine isteach sna cathracha i dTíortha i mBéal Forbartha. Luaigh ina iomláine fáth **amháin** le cad chuige.

[3]

- (iii) Folínigh an téarma sa liosta thíos a chiallaíonn daoine a bheith ag aistriú amach as na cathracha i dTíortha Forbartha le cur fúthu i gceantair tuaithe.

Uirbiú

Sraoilleáil uirbeach

Frith-uirbiú

[1]

Scrúdaltheoir Amháin	
Marcanna	Athmharc

Cuireadh isteach ar chead chun an t-ábhar cóipchirt uile a atáirgeadh.
I gcásanna áirithe is féidir nár éirigh le CCEA teagmháil a dhéanamh le húinéirí cóipchirt agus beidh sé sásta na hadmhálacha sin a fágadh ar lár a chur ina gceart amach anseo ach é a chur ar an eolas.